

**Verksamhetsberättelse Umeå kommuns funktionshinderråd
2018**

Umeå kommuns funktionshinderråd (UFR)

UFR är ett samverkansorgan mellan nämnder/styrelser i Umeå kommun, funktionshinderrörelsen samt Västerbottens läns landsting. Funktionshinderrådet har till uppgift att initiera, medverka i, bereda och följa upp övergripande funktionshinderpolitiskt arbete i kommunen och vara kommunens referensorgan inom de frågorna. Arbetet ska ske både internt inom kommunen och externt gentemot myndigheter, allmänheten och organisationer. Rådet ska verka för att öka medvetenheten om betydelsen av ett funktionshinderperspektiv i alla politikområden.

Till UFR finns en beredningsgrupp med tjänstepersoner från olika kommunala verksamheter. Beredningsgruppen lyfter och diskuterar frågor som framförts till presidiet. Gruppen säkerställer förankring och kunskapsöverföring.

Ordförande och vice ordförande utgör presidiet. Inför varje sammanträde ska presidiet initiera, planera och prioritera de ärenden som ska diskuteras på kommande råd. Tillgänglighetsstrategi och sekreterare stödjer presidiet i arbetet.

Representation 2018

Funktionshinderrådet har under året 2018 bestått av representanter från Funktionsrätt Umeå, Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet (DHR), Personskadeförbundet (RTP), Individ- och familjenämnden, Byggnadsnämnden, Fritidsnämnden, För- och Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Tekniska nämnden, Kulturnämnden samt Västerbottens Läns Landsting.

Följande politiker har närvarat under 2018

Individ- och familjenämnden: Andreas Lundgren (S), rådets ordförande.

Byggnadsnämnden: Ulrik Berg (M), Alireza Mosahafi (MP) *tjg. ersättare*

Fritidsnämnden: Ari Leinonen (S), Lennart Johansson (M) *ej tjg. ersättare*.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: Anneli Grundberg (S).

För- och grundskolenämnden: Moa Brydsten (S), Elmer Eriksson (m) *ej tjg. ersättare*

Kulturnämnden: Eva Westman Modig (M) *tjg. ersättare*

Tekniska nämnden: Lena Karlsson Engman (S)

Följande ledamöter från funktionshinderrörelsen har närvarat under 2018

Från Funktionsrätt Umeå har följande närvarat: Christin Broman, tillika rådets vice ordförande, Sven Nordlund, Maria Holmgren, Zaida Holm Gradin, Solveig Grubbström, Charlotte Bygdemo-Toytziaridis *tjg. ersättare*, Jan-Olof Forsén *tjg. ersättare* och Karin Linghult. Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet (DHR) Tim Johanson, Personskadeförbundet (RTP) Inga Lundberg och Urban Clarin.

Övrig närvaro

I funktionshinderrådet ingår även presidiet för Västerbottens läns landstings nämnd för funktionshinder och habilitering. Närvarande Kenneth Andersson (S).

Tjänstepersoner under året: sekreterare Tordleif Hansson och Benny Fransson, tillgänglighetsstrateg Ann-Margrethe Iseklint och vikarier Sofie Wennberg samt Elisabeth Nilsson.

Sammanträden

Under 2018 har funktionshinderrådet haft sex sammanträddanden i enlighet med rådets reglemente.

Budget och personella kostnader

Umeå kommuns funktionshinderråd har en budget på 100 000 SEK per verksamhetsår. De personella kostnaderna består av en tillgänglighetsstrateg på halvtid och en sekreterare vilken för mötesprotokoll.

Budgetredovisning 2018 UFR

AKTIVITET/VARA	BUDGET	UTFALL
Seminarium, fortbildning, internationella funktionshinderdagen	25 000	15 367,50
UFR fika, blommor	15 000	9 332,00
Centrum för funktionshinderforskning	10 000	10 000,00
Samarbetsråd (Riv hindren)	35 000	--
Extra rådsmöten	10 000	--
Övrigt: tryckerikostnad tillgänglighetsprogram	10 000	-6 700,00
Total kostnad	105 000	41 399,50
Överfört från 2017		- 3 935,86
	105 000	37 463,64

Aktivitetsplan

Förutom funktionshinderrådets riktlinjer har en separat aktivitetsplan funnits som revideras årligen. Aktivitetsplanen innehåller mål, inriktning och prioriteringar för rådets arbete på kort och lång sikt, den har sträckt sig mellan 2018 - 2019. Aktivitetsplanen har under året bytt namn till Verksamhetsplan.

Aktiviteter under 2018

Funktionshinderrådet har under året tagit del av och diskuterat ett stort antal olika frågor rörande tillgänglighet och funktionsrätt.

Reglemente

Tidigare reglemente antogs av kommunfullmäktige 2017. Tillgänglighetsstrateg har framarbetat ett nytt förslag till reglemente och under hösten har en arbetsgrupp bestående av presidiet samt deltagare från funktionshinderrådet träffats och gett synpunkter som inarbetats i dokumentet. Rådet beslutade vid sammanträdet 2018-11-30 att godkänna det nya förslaget av reglemente och skicka det till kommunfullmäktige för fastställande. Några deltagare i rådet reserverade sig emot förslaget, dels avseende den snabba handläggningen samt att rådet fungerar som remissinstans. Det nya reglementet innebär bland annat att rådet skall sammanträda fem gånger per år.

Program för tillgänglighet

Umeå kommunfullmäktige antog 2018-05-28 "Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018 – 2030" samt dess etappmål för de närmaste fyra åren. Etappmålen har fokus på Arbete och sysselsättning samt Transporter.

Programmet som har tagits fram i samarbete mellan tjänstepersoner inom kommunen och funktionshinderrådet. Under hösten har tillgänglighetsstrateg presenterat programmet för kommunens nämnder och några verksamheter. Syfte med programmet är att på ett översiktligt sätt konkretisera den strategiska planen inom perspektivet tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Programmet vänder sig till kommunens nämnder och verksamheter, Umeå kommunföretag och näringsliv.

Nämnder och verksamheter ska enligt programmet redovisa sitt tillgänglighetsarbete för UFR en gång per år med början under 2019. Samtliga verksamheter som berörs av programmet ska ta fram mätbara mål som sammanställs i årsredovisningen under miljö och hållbar utveckling.

Internationella funktionshinderdagen

Måndagen den 3 december uppmärksammades internationella funktionshinderdagen. 2018 års tema var att uppmärksamma Umeå kommuns program för tillgänglighet, med fokus på etappmålen Arbete och sysselsättning samt Transporter. Föredrag hölls av tjänstepersoner från Trafikverket, Region Västerbotten, Umeå kommun tekniska nämnden och personaldirektören samt Viva arbetsmarknad.

Region Västerbotten bidrog även med att direktsända föredragen på webben. Moderator var funktionshinderrådets ordförande i övrigt närvarade Umeå kommuns tillgänglighetsstrateg, representanter från Funktionsrätt Umeå och UFR. Ett av rådets mål för internationella funktionshinderdagen 2018 var bland annat att fler tjänstepersoner och politiker från Umeå kommun skulle delta för att skapa dialog med funktionshinderrörelsen och andra medborgare. Besöksantalet var beräknat till 40 personer. Totalt kom 57 besökande varav 20 tjänstepersoner och politiker och lika många från funktionshinderrörelsen, övriga kom från blandade verksamheter. För att planera och genomföra dagen har under hösten en arbetsgrupp träffats med representanter från Funktionsrätt Umeå och tillgänglighetsstrateg.

Riva Hinder

Riva hinder är en temadag där Umeå kommun samverkar med länsstyrelsen, landstinget, region Västerbotten, Funktionsrätt Umeå och Kvinno- & tjejjouren i Umeå. Temadagen den 11 oktober 2018 i Umeå riktade sig till den som yrkesmässigt eller ideellt möter personer med funktionsnedsättning. Årets tema var mänskliga rättigheter, hedersrelaterat förtryck och våld och kvinno- och tjejjourens utmaningar för ökad tillgänglighet. Närvarade gjorde tillgänglighetsstrateg.

Funktionshinderrådet har mottagit information

Marianne Bäckström och Kristina Sandgren informerade om anhörigstöd till personer under 65 år. Syftet med stöd till anhöriga är att minska fysisk och psykisk belastning, minska risken att

drabbas av ohälsa, ge en förbättrad livssituation samt att förbättra möjligheterna till en aktiv anhörigroll. Den anhörige kan bland annat få stöd i form av samtal, information och utbildning. Anhörigstöd kräver inga biståndsbeslut. Insatserna kan man få via kontakt med anhörigkonsulenter vid enheten för prevention. I Umeå finns ett anhörigråd med syfte att bland annat delge information mellan anhörigföreningar och Umeå kommun och för att diskutera anhörigstödet.

Vivianne Dannelöv och Lena Lydemar har informerat om tillsynskameror inom omsorgen. De som önskar en tillsynskamera får göra en ansökan, därefter utreds behovet och sedan fattas beslut. Efterfrågan på kameror har ökat, främst för tillsyn under natten. Varken bildmaterialet eller ljudet sparas.

Helen Abrahamsson informerade om habiliteringsersättning och det stimulansbidrag som regeringen ger. Ersättningen utgår till de personer som deltar i daglig verksamhet. I Umeå är det ca 450 personer. Ett förslag finns att höja habiliteringsersättningen och indexreglera densamma. UFR ställde sig bakom förslaget.

Veronica Lövgren Umeå Universitet informerade om Umeå Centrum för funktionshinderforskning, UCFF. Det är en samarbetsorganisation mellan UMU, Västerbottens läns landsting, Umeå kommun och Funktionsrätt Västerbotten. Syftet är att verka för ökade kunskaper om funktionshinder inom olika forskningsområden samt att föra ut forskningsresultat. Bland annat genom seminarier, öppna forskarstafetter/workshops, nätverkande och föreläsningar.

Från Umeå kommun ingår tillgänglighetsstrategi i styrelsen som träffats fyra gånger under året. UFR ger ett årligt bidrag till samarbetsorganet.

Seth Åberg UmeBrå och Camilla Björnehall Funktionsrätt informerade om UmeBrå strategisk diskussion avseende personer med olika funktionsnedsättningar. I UmeBrås samarbetsorgan för brotts- och drogförebyggande arbete upplevs ett ökat fokus på funktionshinderfrågor. Bland annat har en FN rapport påpekat bristande genusperspektiv kring funktionsnedsättningar och bristande tillgänglighet i information om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Sämre psykisk hälsa och högre självmordstal har gjort att UmeBrå reagerar. Även bland barn med funktionsnedsättningar är våld och ohälsa större än bland övriga barn. Personer med funktionsnedsättningar är överrepresenterade bland personer som hamnar i konfliktsituationer och inom kriminalvården. UmeBrå anser att det bör finnas ett samverkansråd om brottsförebyggande arbete.

Rådet har emottagit en remiss avseende Kommunövergripande handlingsplan mot våld. Interesse fanns att representant från Funktionsrätt Umeå tillsammans med tillgänglighetsstrateg svarar på remissen. Remissvar överlämnas under 2019.

Kenneth Andersson har informerat om brukarmedverkan vid upphandling av hjälpmedel. Det har funnits ett brukarråd som inte fungerat under några år men nu ska ett råd starta under Region Västerbotten. Deltagare från funktionshinderrörelsen behöver utses.

Marie Frostvinge informerade om tre timmars regeln på rörelsehinderparkeringar. Under 2018 ska förbättringar avseende rörelsehinderparkeringar genomföras. En representant från UFR bjuds in att delta i möte med UPAB, som ska arbeta vidare med frågan om rörelsehinderparkeringar.

Övrig information har varit gemensam beställningscentral, personkontroller av förare som kör färdtjänst, parkeringssituationen vid NUS.

Johan Lagrelius och Tim Johansson informerade om tillgänglighet till laddstolpar för elfordon. Kraven på utformning är inte tydliga och i Umeå finns endast ett fåtal laddstolpar som kan räknas som tillgängliga. Brister finns avseende framkomlighet, att kunna hantera, att förstå och se information. UPAB, Umeå Energi och tekniska nämnden bör uppdatera UFR om vad som görs för att förbättra tillgängligheten.

Helen Abrahamsson och Magnus Bergmark informerade om plan/aktiviteter för psykisk hälsa. Region Västerbotten har en länsplan och Umeå kommun har tagit fram en egen plan. Syftet är att stärka primärvård och specialiserad psykvård.

Camilla Thunell har informerat om boende med särskilt stöd. Det är fortfarande många som väntar på boende. Kommunen arbetar både för att bygga nya bostäder men även för att frigöra platser i befintlig verksamhet. De informerade även om att allt färre söker som kontaktpersoner, det görs rekryteringsinsatser.

Patrik Wivstad informerade om äventyrsbanan vid Nydala. Under 2018 har en del tillgänglighetsförbättrande åtgärder gjorts. Senare kommer även informationen att förbättras.

Per Rönnlund informerade om asfaltbanan på Ersmarksberget. Det är ett tidigt skede av anläggning och viktigt att tillgängligheten beaktas.

Information från kvinno- och tjejjouren i Umeå. De arbetar med tillgänglig webbsida och har även gjort förbättringar till och i övernattningslägenheten, sedan tidigare har informationsmaterial förbättrats. Till UFR överlämnades en tjänsteskrivelse om ett mindre belopp som uppmantra till Kvinno- & tjejjurens fortsatta tillgänglighetsarbete, ärendet utgick.

Åsa Gerhardsson och Susanne Johansson från Riksgymnasiet informerade om syntolkad väg mellan Dragonskolan och studenthemmet vid Brogatan. Det skulle öka självständigheten för studenterna vid utbildningen. Under hösten har en arbetsgrupp bestående av representanter från Riksgymnasiet, Umeå kommun Gata och parker samt tillgänglighetsstrateg. diskuterat hur detta ska genomföras och tagit fram ett förslag till Tekniska nämnden.

Malin Björkman och Elin Forsberg informerade om ett antal förslag till resursprioriteringar inom funktionshinderomsorgen med anledning av ett ackumulerat ekonomiskt underskott. Under rådsmötet framkom flertalet synpunkter. Rådet utsåg representanter som sammanställde synpunkterna och Funktionshinderrörelsen överlämnade en egen skrivelse till rådet som bifogades protokollet.

Klara Enmark informerade om namnbytet av verksamhetsstöd till handikappföreningar. Namnet känns gammalmodigt. Under hösten har funktionshinderrörelsen och UFR haft möjlighet att komma in med namnförslag. UFR har under året ställt sig bakom förslaget "Verksamhetsstöd till funktionshinderföreningar".

Eva Maaherra Lövheim och Ida Lundström informerade om Fotgängarprogram. Umeå kommuns Gator och parker har under 2017 - 2018 arbetat med ett fotgängarprogram. Ett av programmens fokusområde är tillgänglighet. Under 2018 har fotgängarprogrammet varit ute på remiss. UFR hade flera synpunkter på förbättringsåtgärder ur ett tillgänglighetsperspektiv och föreslog att tillgänglighetsstrateg ges möjlighet att lämna synpunkter. Synpunkter har lämnats in.

Funktionshinderrådet möte med Umeå kommunföretag, UKF

Rådet har under året skrivit och begärt dialog med UKF och under hösten har en delegation om fem personer från UFR inklusive tillgänglighetsstrateg haft ett första möte med UKF. Från UKF deltog VD Mikael Öhlund, styrelseordförande Hans Lindberg och kollektivtrafikchefen Fredrik Forsell. Mötet hade fokus på kollektivtrafik och bussar. Syftet med mötet var även att presentera Tillgänglighetsprogrammet och dess etappmål samt fortsatt samverkan.

Samtliga deltagare fick möjlighet att framföra sina synpunkter. Bland annat avsaknad av och avståndet till busshållplatser samt bussarnas utformning. Det kommer att bli fortsatta träffar på tjänstemannanivå innan det blir en återträff i februari nästa år.

Teknisk utrustning till Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Funktionshinderrådets presidium fick i uppdrag att skriva till kommunstyrelsen och begära teknisk utrustning till kommunstyrelsens sammanträdesrum. Detta för att förbättra tillgängligheten och den demokratiska processen genom mikrofoner vid samtliga platser. Installationen av mikrofonerna genomfördes i årsslutet.

Utbildning för tjänstepersoner, politiker samt ledamöter i funktionshinderrådet

Rådet har utsett en arbetsgrupp som haft till uppgift att utarbeta förslag till utbildningsinnehåll. Gruppen består av politiker och ledamöter från funktionshinderrådet samt tillgänglighetsstrateg. Gruppen har träffats en gång och lagt ett förslag till utbildningsinnehåll för rådet. Förslag till utbildningsinsats för övriga nämnder och verksamheter är inte fastställt vid årets slut.

Utvärdering och uppföljning

Uppföljning av funktionshinderpolitiken

Utvärdering kommer fortsättningsvis att ske via den nationell kommunundersökning om tillgänglighet och delaktighet som genomförts av Myndigheten för delaktighet (MFD). Den kommunuppföljningen har upphört och ersattes 2017 med en uppföljning inriktad på hur funktionshinder integreras inom styrning och ledning. MFD redovisar resultatet från 2018 först i februari 2019 därför kan inga jämförelser göras i denna verksamhetsberättelse. MFD arbetar med att förändra sin utvärdering som även ska fungera som ett stöd till kommunerna. Därför kommer nuvarande utvärderingssystem endast fungera under ett par år.

I den funktionshinderpolitiska uppföljningen för offentliga aktörer redovisas i 2017 års utvärdering att ett systematiskt styrnings- och ledningsarbete kring funktionshinderfrågor är grundläggande för att nå ut i hela verksamheten. Genom att inkludera funktionshinderperspektivet i ledningssystemen säkerställer aktörerna att arbetet bedrivs på ett effektivt sätt. Det minskar också risken att frågorna drivs vid sidan av den ordinarie verksamheten. För mer information besök <http://www.mfd.se/om-mfd/vi-arbetar-med/Uppfoljning-av-funktionshinderspolitiken/>

Nationell statistik från arbetskraftsundersökningen, AKU, finns att tillgå till och med 2017. Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning är i stort sett oförändrad mellan 2013 – 2017, sysselsättningsgraden är lägre jämfört med övriga befolkningen. Andelen personer mellan 16 – 24 år som varken arbetar eller studerar är även den lägre bland personer med funktionsnedsättning som har nedsatt arbetsförmåga. I panelundersökningen Rivkraft uppger de svarande att största orsaken till upplevd diskriminering i arbetslivet är: okunskap och bristande förståelse; dåligt bemötande, kränkande behandling och mobbing; bristande tillgänglighet; att bli uppsagd eller nekad anställning på grund av sin funktionsnedsättning.

Livsmiljöbarometern

De indikatorer om tillgänglighet och delaktighet som tidigare använts för att göra jämförelser av den egna kommunens och andra kommuners arbete har hämtats från Myndigheten för delaktighet, MFD, nationella kommunundersökning, se ovan.

Uppföljning av upphandling

Funktionshinderrådet har beslutat att under 2018 följa upp resultatet av sociala hänsyn i upphandlingar genom en analys av antalet personer med funktionsnedsättning som erbjudits arbete. Eftersom sammanställning saknas när verksamhetsberättelsen sammanställs får redovisningen ske på annat sätt.

Resvaneundersökningen

Under året har diskussioner inletts för att inkludera funktionshinderperspektivet i resvaneundersökningen. Ett nationellt mål är att allmänna kommunikationer ska bli ett förstahandsval även bland personer med funktionsnedsättningar. För att utvärdera om detta mål uppfylls och om rätt insatser för resande görs behöver resvaneundersökningen utvecklas.